

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ НЕСТЕРОЇДНИХ ПРОТИЗАПАЛЬНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ЗА ЛІКАРСЬКИМИ ФОРМАМИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ У ГЕРІАТРІЇ

Салій О.О., Кравцова О.О., Харитоненко Г.І.

Київський національний університет технології і дизайну, м. Київ, Україна

Вступ. Сучасний стан життя призводить до стану, що з віком людини збільшується кількість захворювань у осіб літнього віку. У зв'язку з цим, щоб вирішити проблему болі різної або невстановленої етіології, у хворих літнього віку широко розповсюджене призначення нестероїдних протизапальних лікарських засобів (НПЛЗ), в середньому в 4 рази частіше, ніж у молодих.

Метою даної роботи було дослідження сучасного стану фармацевтичного ринку НПЛЗ та аналіз лікарських форм, що застосовуються у геріатричній практиці.

Матеріали та методи дослідження. Маркетинговий аналіз фармацевтичного ринку НПЛЗ за виробниками та аналіз сучасного асортименту лікарських засобів для осіб похилого віку проведено системним, теоретичним та логічним методами з застосуванням літературного пошуку [2, 4].

Для визначення прихильності людей до обраних ними лікарських форм застосовували метод опитування та анкетування у аптечних закладах однієї мережі.

Результати та їх обговорення. За результатами проведених маркетингових досліджень встановлено, що на сучасний стан в Україні зареєстровані НПЛЗ у 23 види лікарських форм. Визначено, що препарати, що містять НПЛЗ, представлені значною різноманітністю лікарських форм: це таблетки, розчини для ін'єкцій, капсули, супозиторії, гранули для

орального застосування, мазі, креми, гелі, таблетки шипучі, каплетки, ліофілізати для розчину для ін'єкцій, порошки для розчину для ін'єкцій, порошки для орального розчину, суспензії оральні, емульгелі, сиропи, спреї назальні, спреї для зовнішнього застосування, пластирі трансдермальні, лак для нігтів лікувальний, гель стоматологічний. Серед ЛФ найбільшу частку складають таблетки – більше 50,0%, розчини для ін'єкцій займають близько 13,0% номенклатури. Найменш представлені ЛФ як каплетки, сиропи та спреї назальні, пластирі трансдермальні – менш по 0,3 % від загальної кількості ЛЗ досліджуваної групи.

Стосовно прихильності людей літнього віку до певних лікарських форм встановлено, що на вибір ЛФ впливають 2 фактори: традиційність, звичай застосування, попередній досвід застосування (суб'єктивний фактор), та суттєва економічна складова.

Так, наприклад, визначено, що прихильність вибору лікарського засобу у літньої людини буде більшою до відомих найчисельніших діючих речовин як диклофенак, парацетамол та ацетилсаліцилова кислота у твердих лікарських формах (таблетки, капсули), розчинах для ін'єкцій, та ЛФ для місцевої локальної дії: мазі, креми, гелі.

Нові сучасні лікарські форми, наприклад трансдермальні пластирі зі спрямованою дією, мають значну економічну складову. Якщо, до складу таких ЛФ входять ще нові незнайомі для літньої людини діючі речовини (наприклад, теноксикам, еторикоксиб, тощо), то прихильність до таких ЛФ взагалі відсутня, тому ряд ЛФ можуть застосовуватись особами літнього віку тільки за вказівкою та за рецептом лікаря. В таких випадках вибір певної ЛФ є, як правило, емпіричним і багато в чому залежить від досвіду лікаря.

Відомо, що на українському фармацевтичному ринку НПЛЗ представлені як вітчизняними виробниками, так і препаратами зарубіжних фірм. За проведеними дослідженнями Котвіцької А.А. співвідношення

торгових назв НПЛЗ вітчизняного та іноземного виробництва становить 34% і 66% відповідно [5].

На сьогоднішній день в Україні проводять дистрибуцію НПЛЗ 40 зарубіжних компаній/фірм-виробників [4]. Домінуючу сукупність препаратів з НПЛЗ в Україні зареєстрували європейські країни, такі як Німеччина, Словенія, Швейцарія, Польща та інш. З східно-азіатських країн на ринок України виводять свої препарати Індійські виробники. Також, зовсім незначну кількість реєструють препарати виробники Єгипту та Йорданії.

Оскільки сучасний стан життя призводить до стану, що з віком людини збільшується кількість захворювань у осіб літнього віку, вітчизняні підприємства також проводять заходи щодо розробки, реєстрації та дистрибуції НПЛЗ. Нижче представлені провідні українські фармацевтичні компанії, що мають у своїх портфелях значний асортимент НПЛЗ, позиціонують і розвиваються в даному напрямку, розробляють комплексні підходи по просуванню, рекламі, застосуванню і лікуванню НПЛЗ: ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», ВАТ «Фармак», ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я», ПАТ «Київський вітамінний завод», ВАТ «Київмедпрепарат», АТ «Галичфарм», ТОВ «Кусум-Фарм», ПАО ХФЗ «Червона зірка» м. Харків, АТ «ЛЕКХІМ-ХАРКІВ».

Також було визначено компанії, що мають у своєму асортименті невелику кількість найменувань НПЛЗ, але дозволяють забезпечити економічну доступність таких ліків для населення України: ЗАО ФФ «Віола», м. Запоріжжя, ПАТ «Монфарм» м. Монастирище, ТОВ «Фармекс Груп» м. Бориспіль, ВАТ «ХФП «Здоров'я народу», м. Харків, ПАТ «Лубнифарм», м. Лубни, ТОВ «Астрафарм».

В літературі представлені дослідження по визначенню провідних іноземних компаній, які були проаналізовані на підставі наданих прайс-листів сервісної компанії «БадМ» [1]. За даними досліджень, провідними зарубіжними компаніями, що зареєстрували НПЛЗ на ринку України,

визначено: Байєр Консьюмер Кер АГ, Швейцарія, Пфайзер Інк., США, Berlin-Chemie AG, КРКА, д.д., Ново место, Словенія, Фармацевтичний завод «ПОЛЬФАРМА» С. А. Польща, КУСУМ ХЕЛТХКЕР ПБТ ЛТД, Індія, Новартіс Фарма АГ, Швейцарія.

Фармацевтичний ринок НПЛЗ досліджено провідними маркетологами на предмет цінової кон'юнктури оптового та роздрібного ринку (розраховано кількість пропозицій, мінімальна, максимальна, середня оптова і роздрібна ціна кожного НПЛЗ, коефіцієнти ліквідності, доступності, запізнення/випередження росту ціни [6]. Для визначення цінової політики даної групи препаратів були використані прайс-листи щотижневика «Аптека» та дайджесту «Провізор». За результатами досліджень встановлено, що максимальну ліквідність має ціна на препарат вітчизняного виробництва Диклофенак-Здоров'я, гель 1 % у тубі 50 г (ТОВ "Фармацевтична компанія "Здоров'я", м. Харків), а найменше значення ліквідності – препарати Диклак® Ліпогель, гель 1 % у тубі 50 г ("Salutas Pharma GmbH", Німеччина) та Фіналгель®, гель 0,5 % у тубі 50 г, № 1 ("Boehringer Ingelheim Pharma GmbH & Co. KG", Німеччина) [6].

За допомогою тесту Крускала-Уолліса ANOVA та програми «Statistica 6.0» вітчизняними вченими проведено ранжування сум рангів за діючою речовиною, дозами, способом введення та виробниками НПЗЗ, розрахованих згідно з оцінками усіх експертів та окремо груп лікарів, котрі займаються стаціонарною та амбулаторно-поліклінічною лікувальною практикою [3].

Висновки.

1. Найбільшою часткою представлені лікарські засоби з груп диклофенаку, парацетамолу та ацетилсаліцилової кислоти. Проведені дослідження показали, що найпоширенішими лікарськими формами НПЛЗ є таблетки, капсули, та розчини для ін'єкцій

2. Проведений маркетинговий аналіз фармацевтичного ринку НПЛЗ показав, що конкурентоспроможність імпортованих ЛЗ вища, ніж у вітчизняних.
3. Дослідження позиціонування країн і фірм-виробників серед лікарських засобів іноземних виробників встановило, що конкурентоспроможнішими є ЛЗ виробників Berlin-Chemie, KRKA, Novartis, Boehringer Ingelheim, а серед вітчизняних – лікарські засоби фармацевтичних фірм ПрАТ «Дарниця» і ВАТ «Фармак».
4. Люди літнього віку проявляють прихильність до лікарських форм, які є знайомими і традиційними, та мають суттєво дешевшу економічну складову.

Література

1. Бобрук В.П., Благун О.Д. Маркетингові дослідження фармацевтичного ринку нестероїдних протизапальних лікарських засобів Вінничини // Фармацевтичний часопис, 2015. - №1. – С.80-84.
2. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]: / Міністерство охорони здоров'я України; Управління лікарських засобів та медичної продукції; Державний експертний центр МОЗ України. – Режим доступу: <http://www.drlz.kiev.ua>
3. Кон'юнктура вітчизняного ринку нестероїдних протизапальних і протиревматичних лікарських засобів у 2004 р. / Н.Л.Герболка, О.Л.Гром, О.Р.Піняжко, О.П.Вікторов // Ліки України. – 2005. – №7-8. – С. 123-125.
4. Компендиум 2016 – лекарственные препараты / под ред. В.Н. Коваленко. – К.: МОРИОН, 2016. – 2360 с.
5. Котвіцька А.А., Костюк В.Г. Маркетингові дослідження фармацевтичного ринку нестероїдних протизапальних лікарських засобів. // Фармацевтичний часопис, 2016. - №2. – С.48-53.

6. Шпичак О.С. Аналіз цінової кон'юктури вітчизняного ринку протизапальних препаратів, що застосовуються місцево при суглобовому та м'язовому болях. // Зб. наук. праць співробіт. НМАПО імені П.Л.Шупика, 2014. - 23 (4). – С.545-552.